

Een ongeval is snel gebeurd

Op de speelplaats ontstaat een gevecht tussen twee leerlingen. De ene heeft een blauw oog en de andere een kapotte lip. In de derde kleuterklas wordt pompoensoep gemaakt. Als de juf zich omdraait om een soeplepel te nemen, trekt Louise aan de kom en krijgt ze de soep over zich heen ... Een ongeval is snel gebeurd. Hoe reageren jouw personeelsleden in zo'n situatie? Verzorgen jullie het kind zelf? Bellen jullie de ziekenwagen of rijdt iemand naar de dokter of het ziekenhuis?

En dan komt de vraag: wie is verantwoordelijk? Kan je als personeelslid aansprakelijk gesteld worden? En wie zal dat betalen? Vanaf 1 januari 2025 verandert de regelgeving over burgerlijke aansprakelijkheid. We geven je meer informatie over deze wijzigingen en duiden het belang van dit onderwerp voor het inspraakorgaan.

Algemene en specifieke burgerlijke aansprakelijkheid

Het personeel in onderwijs draagt een algemene en specifieke burgerlijke aansprakelijkheid. Wat dit juist betekent, vinden we terug in het Burgerlijk Wetboek. Vanaf 1 januari 2025 wordt dit boek grondig herzien en kan je de artikels over burgerlijke aansprakelijkheid terugvinden in Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek. Een woordje uitleg.

Elke meerderjarige burger draagt een **algemene burgerlijke aansprakelijkheid**. Zo kan je voor elke daad waardoor je aan een ander schade veroorzaakt, aansprakelijk gesteld worden. Het is mogelijk dat de schade wordt veroorzaakt door je nalatigheid of onvoorzichtigheid. In het Burgerlijk Wetboek wordt een 'algemene zorgvuldigheidsnorm' omschreven. Deze komt overeen met het gedrag van 'een voorzichtig en redelijk persoon', of zoals vroeger werd gezegd 'zoals een goede huisvader'.

Als je dus een fout hebt begaan waardoor er schade is berokkend aan een ander – en er dus een oorzakelijk verband is tussen de fout en de schade – kan je algemeen burgerlijk aansprakelijk gesteld worden. Bijvoorbeeld: een leerling verbrandt zich aan de soepkom die je onbewaakt liet staan, je slaat een leerling, je geeft een leerling de verkeerde medicatie, je vergeet een leerling bij de terugkeer van een schooluitstap en deze bezeert zich.

De algemeen burgerlijke aansprakelijkheid van personeelsleden wordt wel beperkt. Je kan alleen maar aansprakelijk gesteld worden bij bedrog (opzettelijke fout), een zware fout of een regelmatige lichte fout. Voorbeelden hiervan zijn:

- Bedrog: zich opzettelijk onttrekken aan het houden van toezicht terwijl zich een gevaarlijke situatie voordoet; zelf bewust schade toebrengen aan leerlingen.
- Een zware fout: leerlingen alleen in de klas laten; mee voetballen tijdens de speeltijd in plaats van toezicht houden; gevaarlijke materialen gebruiken; verantwoordelijkheid overdragen aan stagiaires.
- Een regelmatige lichte fout: onvoldoende valmatten leggen tijdens de LO-les.

Naast de algemene burgerlijke aansprakelijkheid bestaat ook een **specifieke burgerlijke aansprakelijkheid**. Zo kan de onderwijsinstelling specifiek burgerlijk aansprakelijk gesteld worden voor de schade die de leerlingen die onder het toezicht van een personeelslid staan, door hun fout, toegebracht hebben aan anderen. Er moet dus een oorzakelijk verband zijn tussen de fout van die leerlingen en de schade toegebracht aan derden (bijvoorbeeld een andere leerling).

Een vechtpartij op de speelplaats, een leerling bijt een andere leerling in de klas wanneer de leerkracht nog even gaat kopiëren, een leerling gooit een steen door een raam tijdens de schooluitstap, ... Dit zijn voorbeelden van situaties waarin een specifieke burgerlijke aansprakelijkheid kan uitgesproken worden door de rechter.

De specifieke burgerlijke aansprakelijkheid zal vanaf januari 2025 berusten bij de onderwijsinstelling. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de organisatie van de onderwijsinstelling en dus ook voor het organiseren van het toezicht. Belangrijk daarbij is dat er voldoende toezichters zijn op de speelplaats, bij uitstappen, ... Is er te weinig toezicht voorzien dan kan de toezichter zelf, niet aansprakelijk gesteld worden. Je kan immers niet alles hebben gezien.

Het gaat om een **weerlegbaar vermoeden van aansprakelijkheid**. Wanneer de onderwijsinstelling kan aantonen dat de fout van de leerlingen niet te wijten is aan een fout in het toezicht, georganiseerd door de instelling, kan zij niet aansprakelijk gesteld worden.

Bij deze beoordeling spelen mee:

- Het handelen als een voorzichtig en redelijk persoon. Je met andere woorden gedragen als een verantwoordelijk persoon die alles doet wat nodig is om voorzienbare schade te voorkomen.
- De al dan niet voorzienbaarheid van de fout van de leerling onder toezicht.
- De wijze van organisatie en uitvoering van het toezicht.
- De leeftijd van de leerlingen.
- Het schoolniveau en de aard van het onderwijs. Zo zal de rechter anders kijken naar een situatie in de kleuterschool tegenover in de lagere school, en in het gewoon onderwijs tegenover het buitengewoon onderwijs.
- Je kan wel nog steeds op basis van de algemene burgerlijke aansprakelijkheid, bij een nalatigheid of een fout tijdens het toezicht aangesproken worden (zie hoger).

Verzekeringen

Aangezien je als personeelslid nog steeds (gedeeltelijk) aansprakelijk kan gesteld worden, is het belangrijk te weten welke verzekeringen het schoolbestuur heeft afgesloten en wat er precies in de polissen staat. Een verzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid en Rechtsbijstand is verplicht.

Het is best om de polissen samen met de personeelsgeleding en het schoolbestuur goed na te lezen. Neem daarvoor de tijd tijdens het overleg in het inspraakorgaan. Belangrijke vragen zijn:

- Wat staat er precies in de clausules?
- Begrijpt iedereen alle woorden en zinsconstructies?
- Zijn de personeelsleden volledig verzekerd tijdens de uitoefening van hun opdracht?
- Zijn studenten, stagiaires en vrijwilligers ook opgenomen?
- Worden er 'fouten' uitgesloten uit de polis? Waarom? Kunnen deze opnieuw opgenomen worden?
- Toets samen concrete voorbeelden af aan de polis.

Komen jullie er niet helemaal uit of hebben jullie vragen over de polis, neem dan zeker schriftelijk contact op met de verzekeringsmakelaar. Hou je vragen met de antwoorden ook bij. Zo heb je de neerslag als bewijs voor eventuele discussies in de toekomst.

Naast de verzekeringen Burgerlijke Aansprakelijkheid en Rechtsbijstand heeft de school ook een ongevallenverzekering afgesloten. Deze polissen dienen raadpleegbaar te zijn voor de personeelsleden. Het is dus interessant om dit onderwerp ook op de personeelsvergadering te agenderen.

Denk aan OHBV van het COV

Als jullie in een situatie komen waarin de burgerlijke aansprakelijkheid in het gedrang komt, aarzel niet om ons te contacteren. We informeren jullie graag en geven juridisch advies als dat nodig blijkt.

Daarnaast heeft het COV een mutuele kas die in een financiële tussenkomst voorziet voor COV-leden die bij een schoolongeval burgerlijk verantwoordelijk worden gehouden

en worden aangesproken tot het betalen van een geldsom. Deze extra waarborg van de mutuele kas 'Onderlinge Hulp tegen Burgerlijke Verantwoordelijkheid (en Ongevallen)', OHBV, fungeert als vangnet voor de hypothese dat de schoolverzekering geen of onvoldoende dekking zou bieden. Informatie over OHBV en de voorwaarden lees je in [de Statuten OHBV](#).

Voor COV-leden is de meerwaarde van een persoonlijke verzekering dan ook uiterst beperkt. Een lidmaatschap van het COV is veel omvattender qua service en kan stoelen op zeer ruime ervaring in het verdedigen van jullie belangen. Weer een reden om collega's te overtuigen zich (opnieuw) aan te sluiten bij het COV!